

Native folklore.

JH.

1.

0-16

Mošimanyana le koko agwê.

Nkanô: Gobe gona le mokhekolo yo mongwe a sena bana bjale a ya a bitša ngwana wa mosadi yo mongwe gore a tle a dulê le yêna, ebe ele ngwana wa mošimane. Ge mošimane a thantše a thoma go diša dikgomo tša mokhekolo. Mokhekolo yo o be a tsogêla mašemong go ya yo hlagola, mašimane yena o be a šala a apea, a re go ja a ye go diša.

Bjale ge ba le ka gae, ba felebwa ke morogo wa go seba, ba thoma go ga dika dithaka tša magapu, mošimane yêna o be a sa rate dithaka tša magapu o be a rata tša maphotse. Ge koko a gwe a ile tšhemong mošimane o be a šala a utswa dithaka tša maphotse a di gadika. Ge koko agwe a boya a mmutšisa gore o gadikile dithaka tša eng, bjale mošimane a bolele maaka a re go koko a gwe a mmotše gore o gadikile tša magapu.

2. Ditlo: Mokhekolo ka go se kgolwe ditaba tša mašimane, le go mo tseba gore o rata dithaka tša maphotse, a ya a hlôla dithaka tša maphotše ka mongetaneng wa gagwe, a hwetša difedile go šetše tše di nyenyana. Ka letšatši le latelago, mokhekolo a tšwa a ya tšhemong, ge a le tšhemong mošimane a boeletša a utswa dithaka tša maphotse a di gadika, ge a sa gadika dithaka tšela, ye nngwe ya thanya ya ya tšena tsebeng ya mokhekolo, a sa hlagola kwa tšhemong.

Bjale mokhekolo ge a boya tšhemong a re go mošimane ke go buditše gore o seke wa gadika dithaka tša maphotše bjale bona ke tsene ke thaka ka tsebeng mošimane a re go mokhekolo nka se ke ka gadika dithaka tša maphotse gape, go tloga mmomohla ke lahlile nka se sa boeletša.

3. Ditlo: Ka moswana mokhekolo a tloga gape a ya tšhemong. Ge a le tšhemong, mošimane kwa gae a tloga a yo ntšha dithaka tša magapu o di gadika, ge a di ja kwa di se bose a tloga a di tšholla a tšea tša maphotse a di gadika. Ge a sa gadika ye nngwe ya thanya ye yo tsena tsebeng ya mokhekolo tšhemong a sa hlagola. Bjale ditsebe tša mokhekolo tša eba le dithotse ka moka ga tšona.

Tšatši le na leuwe ge mošimane a le madišo a bona batho ba bantši ba etla go yêna, ge ba fihla ba re go mošimane, na dikgomo tše ke tša mang? Mošimane a fetola a re, ke tša koko. Batho bale ba re go mošimane, re a di tšea ra tloga le tšona, mošimane, ~~xxxxxi~~ a re o a gana a se thuše selô, batho bao ebe ele matšimokgopê, ba gapa dikgomo

4. tša mokhekolo, ge mošimane a re ke bitša koko a gwe a le tšhemong, a se ke a mokwaka gore ditšebe tša mokhekolo di be di thibetswe ke di-thaka.

Matšimokgopê a gapa dikgomo tša mokhekolo, a tloga le tšona bjale mošimane a ba šala morago mo ba yang gōna. Ge ba sepetše sebaka se se telle, kgomo ye nngwe leina la yona ebe ele mahlabê, ya thoma go di eta pele. Ge e fihla pele mahlabê ya ema, le dikgomo le tšona tša ema. Bjale matšimokgope a butšiša mošimane gore na kgomo ye nkane e sa sepele? Mošimane a fetola a re ga ke tsebe, ba re go yena, ge e sa sepele re bolaya wena. Bjale mošimane a thoma go bolela le kgomo ya gabo a re: "Mahlabê sepela-sepela, dinaga ga se tšeno tše sepela ke tša bo makubu sepela,"kgomo ya kwa lentšu la mong wa yone, ya thoma go sepela.

5. Dikgomo tša sepela sebaka se se telle ge fihla motseng wa matšimo kgopê mahlabê ya gana go tsena ka šakeng ya ema monyakong wa lešaka. Bjale matšimo-kgopê a botša mošimane gore ge kgomo ya gagwe e sa tsene ka šakeng o a bolawa, mošimane a thoma a re "mahlabê tsena-tsena, naga ga se tšeno tsena ke tša bo makubu tsena,"ya napa kgwadi ya lelatša dinaka tša yona ya tsena ka gare ga lešaka.

6. Ge e tsene ba rera gore mahlabê e tla ba tšhwenya e swanetše gore e bolawê. Bjale thaka ya banna le masogana gwa loutswa dithipa le dilepe gwa ba bothata. Ge ba thoma gore re hlaba kgomo ya gana, ya se hwe, bjale ba re go mošimane kgomo ga e hlabege ka lebaka la eng? Bjale mošimane a thoma go bolela mantšu a gagwe a re: "Mahlabê hlabiwa-hlabiwa, naga a se tšeno tše hlabiwa, ke tša bo makubu hlabiwa. Aowa ka nnete mahlabê ya hlabiwa, feela ge bare re thoma go e bua, ya se buege, bjale mošimane a boeletša mantšu a gagwe. Ge a feditše go a bolela, mahlabê ya buega.

Matšimo-kgopê a bua mahlabê ba e fetša, bare go e fetša ba apea dinama tša yona. Feela ge ba thoma go ja, ba tima mošimane, bjale mošimane a re go bōna, le re go fetša go ja le mphe marapō a kgomo yešo ka moka ga ōna, matšimo-kgopê a ja kgomo yela ba e fetša lato, ge ba e feditše ba ba tšea marapō ba fa mošimane.

7. Mošimane o ile a tšea marapo a hlomagantšha ga botse-botse, a epa molete o mogolo-golo, a tšea a tsentšha ka gare ga ōna, Ge a a tšhe-ntšhitše a tloga a ya gae. Ka moswana a tloga a yo hlola molete, a

/hwetša.....

hwetša mo moleteng go palerile, a gomela gae gosasa a boya gape a hwetša dinaka di tswile, gosasa gape a boya a hwetša dinaka le mokokotlō di tšwile, Gape gape, gosasa go go latelago, a ya moleteng a hwetša, dinaka, mokokotlō, le matsogō di tswetše kgakala. Mošimane o rile ge a e tlala bona a hwetša dinaka, mokokotlo, matsogo, le maoto di tswetše kgakala ka moka ga tšona mašimane a gomela gae a thabile gosasa ge a tllilo boya moleteng a tsoga e sale bosego a ya gona ge a fihla a hwetša kgomo ya gabo e fula kgauswi le molete, a e gapa a tloga a leba motseng wa matsimo-kgopš, ge a fihla a tloša dithata tša lešaka tše di bego di thibetše monyakō.

8. A thoma a ntšha kgomo tša gabo ka moka ga tšona, a bea mahlabš mo pele ga dikgomo tša gagwe. A tšea maphika a tswalela lešaka la matsimo-kgopš, a tloga a kitima le dikgomo tša gagwe. Mošimane a fihla gae e sale kapela-pela, letšatši ge le hlaba la mo hlabšla a šetše a le ka gae.

Ge kokoagwe a mmona a fihla le dikgomo, a tšhoga, a thoma go lla. Mošimane a botša koko'agwe gore a seke a lla, bjale mokhekolo ge a fetša go lla a re go mošimane. Ngwanangwanaka, o lahle go gadika dithaka tša maphotše, feela o gadike tša magapu. Go tloga tšatši leo mošimane a kwa ditaelō tša koko'agwe.

9. Kgoši le batho ba yōna.

Kgoši ye nngwe e be e phela le batho ba yona ga botse mo motseng wa bona. Ka tšatši le lengwe ngwana yo mongwe wa kgoši a thoma go lwala, papagwe a re ke a mo alafa tša pala, a ya go nyaka dingaka tše di kgolo tše a bego a di tšhephile mo motseng wa gagwe. Feela dingaka ka moka tša go tšhephega tša palalwa ke bolwetši bja ngwana wa kgoši.

10. Kgoši ka go bōna gore dingaka tša gagwe di paletšwe, a gopola maanō, a re gona le ngaka ye nngwe ya go dula nokeng ka gare ga metsi ngaka ya gona ke ngaka ya noga. Bjale a botša banna ba gagwe gore ba ye go bitša ngaka yeo, gore e tle e mo alafšlš ngwana wa gagwe, feela banna ba motse ka go boifa noga ba se tsebe gore ba ka dina gore ba gane go yo tšea noga yeo.

Bjale banna ka go boifa kgoši ya bona ba tloga ba ya nokeng, ge ba fihla lebopeng la noka ba ema ba re: "Re tlile, re tlile go o bitša ngaka, re bona motho o a lwala o opa maatō le hlōgō." Ngaka ya fetola
/ya re go bona.....

ya re go bōna, na ge nka tšwa le ka se tšhabē na? Banna ba re "Re ka se tšhabē ngaka."

Ngaka ya letša meetse ya re: phoso, banna ka moka ge ngaka e etšw ba hlanola dinaō ba tšhabela gae. Ge ba fihla kgoši ya ba butšiša gore nka ba sa ka ba boya le ngaka, banna ba fetola bare "Ngaka e a fyegiša."

Kgoši ya roma thaka ya masogana, gore e ye e bitše ngaka, ge masogana a fihla, ba ema lebopong la noka, ba opela koša bare:

11. Re tlile-re tlile go bitša ngaka,
Re bōna motho o a lwala ngaka,
O opa maoto le hlōgō ngaka.

Ngaka ya ba butšiša gore ge e ka tšwa ba ka se tšhabē na? Masogana a fetola a re re ka se tšhabē." Ngaka ya betha meetse ya re phošō. Masogana a tšhabe a ya gae. Ge ba fihla kgoši ya butšiša gore ngaka e kae. Masogana a re "hai, hai, ngaka ga gona yo a ka e bitšago.

Kgoši ya re go bōna, le na le bofyega ka moka ga lena, bjale kgoši ya roma thaka ye kgwadi ye nyenyana, ge ba tloga, ba fihla nokeng ba ema lebopong la noka ba opela koša gapš ba re:

12. Re tlile re tlile go bitša ngaka,
Re bōna motho o a lwala ngaka,
O opa maoto le hlōgō ngaka.

Ngaka ya fela e butšiša gore ge e ka tšwa ba ka se tšhabe na? thaka ye kgwadu ya re go ngaka re ka se tšhabē ka gore ngwana wa kgoši o a lwala kudu. Ngaka ya betha meetse ya re phošō banna ba ema, ba se tšhabē, ya boeletša ya re phošō ya ba ya tšwela ka ntle ga noka ge ba e bona e dutše kantle ga noka ba tšhabe ba e tlogela, ge ba fihla gae ba botša batho gore ngaka ebe e tšwetše ka ntle ga noka. Kgoši ya re go bona, "La e tlogelelang, ba re go yena, hai, ngaka e a fyegiša batho.

13. Kgoši ya kwa bohloko kudu, le ngwana wa yona o be a setše a le kgaufsi le go hwa. Bana ba ba nyenyana-nyenyana, ba bolela le kgoši gore e ba rome go yo bitša ngaka. Kgoši ya ba botša gore go kare go paletšwe bo papa lena, lena le ka e dirang. Banana ba tloga ba ya nokeng. Ge ba fihla nokeng ba ema lebopong la noka, ba thoma ba opela koša ba re:

/Re tlile.....

Re tlile re tlile go bitša ngaka,
 Re bona motho o a lwala ngaka,
 O opa maoto le hlogo ngaka,

Ngaka ya butšiša gore re e ka tšwa le ka se tšhabš na? Bana ba fetola ba re re ka se tšhabš ka gore motho o a lwala o bile o kgaufsi le go hwa.

Ngaka ya betha meetse ka maatla ya re "phošš", bana ba fela ba opela, ya boeletša ya re "phošš" ya ba ya tšwela ka ntle ga meetse, ya dula lebopong la noka, bana ba batamela, ya thoma ka wa pele ya mo tatetša, go fihlela ka wa mafšššššš. Ngaka ye e be e dutše godimo ga magetla a bōna.

14. Bana ba ba nyenyana ba tloga ba rwele ngaka, ge ba tšwélšla le baleng kgaufsi le motse wa ga bo bona, ba be ba opela koša ya kgolo ya lethabš le legolo-golo. Ba motse ge ba ekwa lešata, ba tšwa ka magae go hlalšla se se tlogo. Ba bōna bana ba rwele selš sa go phadima, magetleng a bōna.

Banna ba tšhoga ge ba bōna bana ba bona ba tlile le ngaka. Ge kgoši e bōna bana ba fihla le ngaka ya thoma go phepela, le go letša mekgolo-kwana, ya e ba lethabong le legolo ge batho. Kgoši ya hlaba dikgomo di ruiwa tša yona, gwa dirwa mokete wo mogolo-golo. Ge bana ba thoma go fihla le kgoši, basadi ba ala magago mekgoteng mo ngaka e be e sepela gona ge e rwelwe ke bana.

15. Ba iša ngaka kwa ntlong ya molwetši wa kgoši, Ge e fihla ba e alela magogo mo e dulago gona. Ka moswana ngaka ya laola molwetši, ya tšea dihlae tša yona ya mofa. Ge e feditše go mo alafa ya botša papagwe gore ngwana o tla fola go tloga bjalo. Kgoši ya bitša bana ba go e tliša gore ba e iše nokeng mo e dulago gona.

Bana ba ema pele ga noga, ya thoma ya ba tatetša ka moka ga bona, bana ba tloga ba ya nokeng, ge ba fihla ba ema lebopong la noka, noga ya wela ka bodibeng. Ge e wetše ka meetšeng, bana ba tloga ba boala gae, ge ba fihla ga kgoši ya bona ya ba hlabela dikgomo gape, ba re go fetša mokete ba tloga ba ya magae a gabo bona.

16. Matsatši a latelago morwedi wa kgoši a fola. Kgoši ya bitša banna ba yona ya ba botša gore ga ba rate e eba kgoši ya bona, ka gore se a ba botšago šōna ga ba be ba sa se dire. Bjale go tloga mahlang ye uwe kgoši ya laela setšššššš sa yona gore se tloge nageng ya gagwe,
 /ge se tšhaba.....

ge se tšhaba se tloga a tšea bana ba go tšo bitša ngaka a šala le bona, a re, ke bana bao ba rātang go boloka melao ya ka ka moka ga yona.

Ge batswadi ba bana ba be ba gana ka bana ba bona ba be ba dumelelwa go bolawa. Bjale setšhaba ka moka ga šona sa tloga, sa tlogela bana ba bona, ya ba bana ka moka ba šala le kgoši.

17.

Monna le mosadi wa gagwe.

Monna o kile a ba gona mehleng ya kgale, o be a tsere mosadi wa se-ithati kudu, le yena monna e be e le monna wa go ithata kudu kudu. Batho bao, ba babedi ba ba ba agile motse wa bona mo go bego go ena le megobe ye mentši, feela go sena dipompi.

Batho bao ba be ba ekga meetse a go nwa mo megobeng, bjale monna yo, ka ge ele se-ithata a botša mosadi wa gagwe a ye a mo kgale meetse a sa llogo segwagwa. Mosadi a fetola a re "Na gona le metse a sa llogo segwagwa na?" Monna a fetola a re "O tla sepela le megobe ye ka moka ga yona."

18. Mosadi a tloga a tšea kgapana ya gagwe a ya megobeng. Ge a fihla mogobeng wo mongwe, le o mongwe o be a ema leribeng la ona a re "Monna wa ka o re ke masabike mosabi ga ke nwe meetse a go lla segwagwa," ka magobeng gwa re tuu, a boeletša a re "Monna wa ka o re ke mosabi ke mosabi ga ke nwe meetse a go lla segwagwa," segwagwa sa lla sa re "tlerr-tlerr" mosadi a tloga a ya go wo mongwe mogobe. Ge a fihla a bolela mantšu a go swana le a mathomo, bjale mogobeng wa bobedi gwa lla segwagwa sa re "tlerr, tlerr."

19. Mosadi a sepela le megobe ka moka ga yona, a fela a bolela mantšu a go swana, O rile ge a fihla mogobeng wa mafêlêlô a ema leribeng la ona a re, "Monna wa ka o re ke mosabi ke mosabi ga ke nwe meetse a go lla segwagwa. Gwa re tuu, ge a boeletša, ga bobedi, a eša re monna wa ka o re ke mosabi, ke mosabi ya ba segwagwa se a lla se re tlerr. Mosadi a homola a re tuu, ge a nyaka maanô a se ke a humana fêšla a kga meetse a le a go lla segwagwa, ge a feditše go kga meetse a eya gae, a kwa a serwe ke tlala.

Mosadi a tšea meetse a mo gobe a a nwa ka moka ga ona a fetša a be a tletše ka mogobeng. Ge a feditše meetse a mogobe, a re ke a emelela ka tloga, a palelwaa seke a kgona go sepela. Diphôfôlô tša naga di be di enwa gona mo mogobeng, bjale ge ele nako ya go nwa tša tloga tša ya mogobeng. /Mathomong.....

Mathomong go fihlile khudu pele ge e fihla ya hwetša meetse a sego ya butšiša mokhekolo gore meetse a nwelwe ke eng? Mosadi a fetola a re "Meetse a nwelwe ke nna ngwana-ngwanaka ke re ke a tloga dimpa di a gana." Gwa tšwela mmutla, ge o fihla wa re na meetse a kae mokhudu? Khudu ya fetola ya re "Butšiša mokhekolo, bjale mmutla wa butšiša mokhekolo gore meetse a nwelwe ke eng? Bjale mokhekolo a re meetse a nwelwe ke nna ngwana-ngwanaka kere ke a tloga dimpa di a gana" Bjale mmutla wa botša mokhekolo gore kgolo di sa le morago.

Diphōōfōlō tše di nyenyana ka moka ga tšona tša mogobeng go tlo butšiša mokhekolo meetse efeela mokhekolo yena o be a ipolela mantšu a tee feela. Ge diphōōfōlō ka moka di fihlile mogobeng, gwa fihla tlou mafelelong. Ge e fihla ya butšiša diphōōfōlō ka moka gore meetse a nwelwe ke eng? Bjale diphōōfōlō tša botša tlou gore meetse a nwe-

21. lwe ke mokhekolo.

Bjale tlou ge e kwa ditaba tšeo ka moka, e bile e swerwe ke mogau, ya tloga ya fihla ge mokhekolo ya mmutšiša gore meetse a nwelwe ke eng, bjale mokhekolo a fetola ka boikokobetšo bjo bogolo a re "Ke nna papa kere ke a tloga dimpa di a gana." Tlou ya kwa bohloko bja mogau ya šitwa go kgotlelela ya tšea mokhekolo ya mo lahla fase, ya mo kgeila mpa ka lenala la yōna, mokhekolo a ntšha meetse ale ka moka ga ono, bjale ge meetse a tletše mogobe, diphōōfōlō tša nwa, tša khora tša tloga tša ya mo di dulago gona. Mokhekolo o be a setše a hwile kgale.

Bjale monna ge a le gae a bona mosadi wa gagwe a sa bo ye gae, bjale a letela la gosasa le gona a bona mosadi a sa hlwe a boya bjale monna ka go tšhwengwa ke dipelašlō, a tloga a yo mo nyaka le megobe ya naga tšeo ka moka. Ge a fihla mogobeng wa mafelšlō a hwetša mosadi wa gagwe ka fase ga sehlare a hwile monna a dula ka go makala a sa tsebe gore mosadi wa gagwe o bolailwe ke eng gare ga dinaga mo go se bego le motho.

Bjale monna a tloga a ya gae, ge a fihla a botša metswallē ya gagwe gore mosadi wa gagwe naga. Bjale metswalle ya gagwe ya mmutšiša gore na mosadi yo o be a e ya kae ge a tloga mo gae. Monna a fihla ditaba ka moka, a tšhaba go ba botša gore o be a rumilwe ke yāna.

23. Yena ge a botša metswalle ya gagwe o be a re mosadi o sa le a tloga a re ke ya go hlatswa dikobo megobeng. Ya e ba ke ge ele lehu

/la mosadi.....

la mosadi wa monna wa se ithati. Go tloga mehleng yewe monna wa seithati a tšhaba batho, le go tšea mosadi wa bobedi a se sa kgona.

Mokete wa diphōōfōlō.

Tšhwene e kile ya kgoboketša dikenywa tše dintši kwa dithabeng ya re go bona gore ke tše dintši ya bitša diphōōfōlō ka moka gore di tle moketeng wa yōna. Tšhwene ya bitša bana ba yona ba tla ba e thuša go fula dikenywa.

24. Ge e feditše go lukiša ya goma bana ba yōna, geya go tsibiša diphōōfōlō go re mokete o tla ba neng. Diphōōfōlō tša thabēla go kwa taba ya ditšhwene, ge matsatši a eya, diphōōfōlō tša kgobekana tša rēra gore di tloga ka moka.

Tšatši le latelago diphōōfōlō tša tloga ka moka ga tšōna tša ya thabeng, ge di fihla tseleng tša hwetša more o mongwē e butšwitše tša lebēlēla more, feela tša se tsebe gore na di ka dira bjang gore di je dikenywa tšeo, ge di sa gopola maanō, tša bōna mosadi yo mongwē a hlagola, kgaufsi le tšōna.

25. Diphōōfōlō tša roma Hlong gore e ye e ba butšitše sehlare seo gore ke sehlare mang? le ge e kaba se a lewa. Hlong ya tloga ya ya go mosadi, ge e fihla ya lotšha mosadi, ge e feditše ya thoma go bolēla ya re na koko sehlare sela ke sehlare mang? mosadi a re ke motlatla diane-ke-motla, ke hlare sa go lewa ke kgoši.

Bjale Hlong ge e fihla go diphōōfōlō ya hwetša e gakilwe ke leina la sehlare seo, bjale diphōōfōlō tša roma mmotla, ge mmotla o fihla go mosadi ya butšiša gore na sehlare sela se nago le dikenywa ke sehlare mang. Mosadi a re go mmotla na ga kere ke buditše Hlong ka re ke motlatla-diane-ke-motlatla ke hlare sa go lewa ke kgoši, ge le sija le je le šadiše ka la kgolo ya mošate.

26. Mmotla wa tloga o kitima o e ya go diphōōfōlō, ge o sa tla tseleng wa re ke a gopola gore mosadi o rileng wa hwetša o gakilwe, ge o fihla diphōōfōlōng wa re koko o re ke motlatla-diang-ke motwetwe ke hlare sa go lewa ke kgoši, ge le sija le je le šadiše kala kgolo ya mošate.

Diphōōfōlō tša se kgolwe seo se beng se bolēlwa ke mmotla, tša thōma gape tša roma Khudu, khudu ge e fihla pele ga mosadi ya kwatama ka di khutšwana ya re "Re a lotšha koko", mosadi a re "Agee ngwanangwana kaa," bjale khudu ya re ke rumilwe ke banna ba re ke tle ke

/butšiše more.....

- butšise more wola go re ke more mang, bjale mosadi a re go khudu,
27. "Lea ntšhwenya ke buditše Hlong le mmutla gore ke motla-tla-diane-ke
motla-tla, ke hlare sa go lewa ke kgoši."

Bjale khudu ya tloga e kitima ka lebelō le le golo gore e seke
ya gakiwa tseleng, Ge e fihla ya re, "Koko o re ke motla-tla-di-ane-
ke motlatla, ke hlare sa go lewa ke kgoši". Bjale diphōōfōlō tša
thōma go ja dikenywa tša sehlare seo, tša šadiša kala e tee, tša re
ke ya kgoši.

Tša re go fetša go ja tša robala ka fase ga sehlare. Ge bošego
di robetše khudu ya tsoga ya ja dikenywa tša kgoši, ge e di feditše
ya tšea disōhlō tše e beng e di ja ya di lokōla ka maragong a Tlou,
yona khudu ya re go fetša ya robala. Ge bo esa diphōōfōlō tša hwetša
kala ya mošate e se gōna, bjale tša butšisana gore e llwe ke mang.

28. Bjale diphōōfōlō ka moka tša bolšla gore di belaela khudu, bjale
khudu ya re go tšona, a re kgonameng, re tla bona yo a nago le disōhlō
bjale ge diphōōfōlō di kgoname tša hwetša Tlou e ena le disōhlō, khudu
ya botša diphōōfōlō gore le be lere ke nna mokhudu, bjale bonang moji
wa dikenywa gee.

Bjale diphōōfōlō tša swara tlou tša e bolaya, tša rwala dinama
tša yona. Mokhudu yena o be a rwele sebete, ge di fihla pele tša
kwa mokhudu a re, "Ka bolaiša, bolaiša, motlou, nna morwa wa mokhudu
ka šala kere hwampi hwampi, bjale mmutlwa wa go khudu, na o reng mon-
kane, khudu ya re aowa kere sebete sa motlou se ntšhela ka madi.

29. Diphōōfōlō tša homola tša sepela sebaka se se teele, ge di fihla
pele tša kwa morago, khudu e re, "Ka bolaiša bolaiša motlou nna
morwa wa mokhudu ka šala kere hwampi-hwampi." Diphōōfōlō tša re go
khudu na oreng hle monkane, khudu yare aowa ga kere selō, ke re sebete
sa motlou se ntšhela ka madi.

Diphōōfōlō tša tšeela khudu sebete tša e fa mogodu, ge di sa
thoma go sepela tša kwa khudu e re, "Ka bolaiša bolaiša motlou nna
morwa wa mokhudu, ka šala kere hwampi-hwampi, bjale tša mo kwa tša re
na o reng monna mokhudu, o mokhudu a fetola a re "Mogodu wa motlou o
a ntšhita.

30. Ge diphōōfōlō di sepela, khudu ya thoma go šalela moragō ga di-
phōōfōlō ka moka. Bjale ge di sepetše sebaka se se teele tša hwetša
noka ye kgolo tša tšhela moka yeo, ge di fihla pele tša re a re gome-
le moragō re yo nyaka khudu.

/Ge di tloga.....

Ge di tloga tša sepela tša hwetša mogodu o dutše lebopong la noka tša thoma go nyaka khudu feela tša se e bone. Tša rwala mogodu wola wa boima, ge di fihla pele tša rola mogodu fase, ge di thoma go rola fase, le tšona di dula tša bona khudu e etšwa ka gare ga mogodu. Bjale diphōōfōlō di be di befetšwe kudu kudu, di sa tsebe gore di ka dira eng ka khudu.

Tša thoma go tloga ka moka ga tšona tša lelekisa khudu. Bjale
31. khudu ya tšhaba, e tama e bolōla e re ka bolaisa-bolaisa motlou nna morwa wa mokhudu ka šala ke re hwampi-hwampi, bjale diphōōfōlō ka go kwa mantšu ao, a lego a bolelwa ke khudu tša thoma go e lelwa gore tlou ga e se yona yeo e llogo, kala ya kgoši.

Tša thoma go kitima di be fetšwe kudu-kudu, feela ge e le khudu yona tša se ke tša e swara, le ge e bona tša se e bone gore e tsene kae. Khudu tseleng ya hwetša mmamahlo-khutlu a tsene ka gare ga phago, bjale khudu ge e fihla ya re go nonyana yeo, e bitšwago mmamahlo khutlu, ba go dula ka diphagong ba bolawa, bjale nonyana ya tšaba, ge
32. e thoma go tšhaba, khudu ya tšena phagong ya nonyana ya khuta gona, bjale diphōōfōlō tša feta di kitima di sa tsebe gore khudu e tsene kae.

Diphōōfōlō tša nyaka khudu go fihlōla di bile di tenwa, ka go se tsebe gore di ka dira bjang. Tša thoma tša bošla morago, mo dibeng di beile merwalana ya tšona ge di fihla tša hwetša gore khudu e tšere sebete sa tlou, bjale tša fetša ka go rwala gomme tša ya gae. Ge di fihla gae tša hlolōla tše dingwe gore di sepetše bjang leetong la tšona, le gore khudu e di zepeditše bjang. Le ge ba sa ka ba yo fihla ga gabo ditšhwene, dithabeng feela, tšhwene yena e be e sa tsebe gore go ka ba go diagetšeng go diphōōfōlō.

33. Mosadi le morwa wa gagwe.

Mehleleng ya bogolo-golo, go be go ena le mosadi yo mongwe, mosadi yo o be a ena le ngwana a e tee feela, ebe ele ngwana wa mošimane ngwana yo o be a ratwa kudu ke mmagwe, leina la ngwana yo e be ele Ralekgōpō.

Mmagwe Ralekgōpō o be a logetše Ralekgōpō dipheta tše di botse kudu, o be a sa swane le bana ba bangwe kantle, e be ele yena ngwana wa go swanelwa kudu-kudu. Ge Ralekgōpō a gola a tšwela pele e eba lesogana, a thoma go bina kiba. Ge ba be ba le kibeng bananyana ka moka go be go lebelelwa mošimane a e tee e lego Ralekgōpō.

/Ge bananyana.....

Ge bananyana ba bona mošimane a kgahlisa, ba napa ba thoma go moduma ka tsatši le lengwe, ge ba ile kibeng, Ralekgopê. Ge a tloga a eya gae, a bona bananyana ba bantsi ba mošala morago. Ge a fihla

34. gae mmagwe a re go yena, na batho bao ke bo mang, Ralekgope a re ke basadi ba ka, bjale mmagwe a nyaka dijo tša gagwe tše di bose, ka moka ga tšona, gomme a opela dingwetši tša gagwe.

Dingwetši tša ja dijô tšeo di bego di apeetswe ke mmatswale tša re ge di ija tša ja go feta tekanyo, ka moka ga tšona tša lala di bipetšwe, bangwe ba hlatša bangwe ba rota go re thankga. Ge mmagwe a tsoga a re go ngwana wa gagwe, Ralekgopê o letše bjang? Ralekgopê a fetola a re ga ke a lala, mekotô e be ele meroto-lala, maphinya ele maphinya-lala.

35. Bjale mmagwe Ralekgopê a re go yena, ga ba phome ba kwe, ba tlogele dintlo tša gabo Ralekgopê se gongwa ka dipheeta. Bjale dingwetši ka moka ga tšona tša tšwa lapeng la gabô Ralekgopê. Ge nabaka a matši a fitile, gwa iwa kibeng gape le gona ge Ralekgope a tloga a eya gae gwa direga sa mathomong, a bona bananyana ba bangwe gape ba mo tše tše morago. Ge a ba botšiša a re go bona, leya kge, ba re go yena re ya ka geno.

Ralekgopê a be a se sa rata motho wa go mo šala morago, ka fao a leka ka maatla gore a ba kobe, go mme bananyana ba ganella, ge mošimane a fihla ka gae, a re ke bea lerago fase bananyana ba re re fihlile.

36. Bjale, mmagwe ka go gopola sa maloba, a re go ngwana wa gagwe Ralekgopê wa bona ngwana ka basadi go ba tšewe ka buntši, efeela wena ge o rata go tšea mosadi o swanetše gore, nna ke go nyakele yšna. Go seng bjalo o tlo tšea le diphepeng wa re ke basadi.

Mosadi ka go tšhaba go raka bananyana, a thoma gape a apea dijô tša gagwe tša go hlophlega kudu-kudu. Aowa ya e ba lethabong le legolo kudu, ge dijo di lukile, gwa jewa mo lethabong leo. Dingwetši tša ja go feta tekanyo, ge di robetše, tša hwetša ka moka ga tšona di bipetšwe. Ralekgopê ge a re o a tsoga a hwetša ntlo ya gagwe e sena botsenô, motho a jo thiba nkô ge a tsena ka ntlong.

37. Bjale ge go esa, mmagwe Ralekgopê o be a rata go butšiša Ralekgopê gore o rwabetše bjang malaong. Ge a thoma go ntšha lentšu mosadi wa batho, a bona ngwana wa gagwe e lego Ralekgopê a tanne, feela mosadi a re go ngwana wa gagwe, na o letše bjang ngwana ka. Ngwana a fetola

/mmagwe.....

mmagwe ka lentšu la go nyama a re ke letše ke sa lala merotō e be ele meroto-lala, mahlatša, ele mahlatša-lala, dipogo ele dipogo-lala.

Mmagwe a fetola a re "Ngwanaka basadi ba gago ga ba phome ba kwe ba tlogele dintlo tša gabo Ralekgōpē pholo se gongwa ka dipheta. Dingwetsi tša tswa ka moka ga tšona tša ya ga gabo tšona. Ralekgōpē a botša mmagwe gore yena a ka se sa tšea basadi ba bantšhi hao, a se ba
38. tsebego, le gore yena bjale mmagwe e swanetše go mo nyakela mosadi wa nnete-nnete, yo a mo tsebago mediro le mekgwa.

Bjale mmagwe Ralekgōpē a tloga a sepela le metse ya gabo, a nyakela morwa wa gagwe sego, sa meetse. Aowa mosadi wa batho a napa a hwetša mosetsana ka ga rakgadi agwe bjale a bolšla le ba ga rakgadi agwe ba ba ba kwana ditabeng tša bona, ba phethelana ga botse mo go sengang lešata.

Mmagwe Ralekgōpē ge a fihla gae, a botša ngwana wa gagwe gore o tšo mo nyakela segwana sa meetse. Bjale mohlanka a thaba kudu ya re ge go tsugiwa gosasa a botša mmagwe go re a mo iše ga gabo ngwananyana
39. a ye a yo go tseba, ga mmogo le yena mosadi yo a mo nyaketswego. Gwa tluigiwa go rwaleletšwe dithotwana tša go kgahlisa, le yena lesogana le se sa bonala e jo ba dipheta feela mmeleng wa gagwē.

Ge ba fihla ba amogelwa ga botse ke ba gabo ngwananyana. Aowa a thaba kudu go itsebelala segwana sa gagwe. Ge le thapama mmagwe Ralekgope le ngwana ba tloga ba ya gae, ge ba fihlile gae, Ralekgope a kgo-pela mmagwe gore a yo thšabiša mosadi wa gagwe. Bjale mmagwe ka go ithatela ngwetsi a dumelšla ngwana wa gagwe.

Ralekgōpē a tloga a ya bogwe, ge a fihla a amogelwa ga botse-botse
40. a dula matsatši a mararoga gabo ngwananyana, ka letsatši la bone a botša ngwananyana, gore a hlwe a itukisa, gosasa ba tloge ba ye ga gabo lesogana.

Ngwananyana a phetha bjalo ge ele ma tlo tšheng ba tloga ba ya ga gabo Ralekgopē. Ge ba fihla gae mmagwe Ralekgope a tlala a letša mekgolokwane, a bile a phepela, tsatši leo ya eba lethabo le legolo motseng woo, mosadi wa Ralekgope ya e ba mosadi wa batho wa go šoma bjale ka ka monna wa gagwe.

Yēna le monna wa gagwe, ke le mmatswalagwē ba phidišana ga botse bjale, ke ge mmagwe Ralekgopē a re go Ralekgopē, "Ngwana ka, mosadi ga a topjwe go sepelwa, feela mosadi re tšea ka go tseba, mekgwa ya gagwe
/le medirō.....

le medirō ya gagwe ka moka ga yona, bjale Ralekgōpē a botšā mmagwē
41. gore yena o be a sa tsebe gore eng ke eng.

Tšatši le lengwē Ralekgōpē a tlogela mosadi wa gagwe, a ya kibeng Ge a fihla kibeng, gwa ralukiwa masegare ka moka ge tšatši le dikela Ralekgōpē a tloga a ya gae, ge a le tseleng a bona bananyana ba babedi ba mo setše morago. Bjale mošimane wa batho a gopola se a kilego a dirwa ke bananyana ba pele, le seo se a se buditšwego ke mmagwe.

Ralekgōpē a raka bananyana bao ba babedi gomme a tloga a ya gae, ge a fihla a botšā mmagwe ditaba ka moka gore o diphethile ka go dira eng go bananyana. Mmagwe a botšā Ralekgōpē gore monna o bjalo geē.

42. Mmutla le Segwagwa, le Tlou.

Go kile gwa ba le segwagwa se sengwe. Segwagwa se ebe ele ngaka ka tšatši le lengwe sa beya mae.

Sa bitšā mmutla gore a lete mae awo ka mahla diphōfōlō dibe di feta di butšiša mmutla gore na makgopa gore ke a mang mmutla o di butše gore ke a segwagwa. Ka tšatši le lengwe gwa fihla motlou le yena a butšiša gore ke a mang mmutla a mmotšā gore ke a segwagwa. Tlou ya kganyoga mae a segwagwa ya a ja. Segwagwa se be se se gona, tšatšing leo, tlou ya itlogēla.

Segwagwa ge se boya sa butšiša gore na makgopa a jelwe ke mang? Mmutla a re ke motlou. Tša thoma go nyaka motlou gore di mmolaye, ge dintše di nyaka tša mmona. Tša thoma go butšiša tlou tsare: "Na makgopa a rena a jelwe ke mang" Tlou yare, "Ga ke le kwe batamelang
43. mo tša thoma go atamela ganyane, tša boela tša butšiša, makgopa a rena a jelwe ke mang tlou ya boela yare gake le kwe e tleng mo. Tša ba tša šala di le mo maoteng a se yōna, ya di swara ya di metša.

Ge di fihla ka maleng a tlou mmutla ware ge re dire maanō, mmutla ware ka gore wena o tle o re ke ngaka, go tša mollō re je dibete. Ke moka segwagwa se gotša mollō ka maleng a tlou, tša beša dibete le ka dipelo tša tlou ka moka, tlou yela ya hwetša itšwela tša itlogēla.

Phokophoko le diswadiswane.

Mašilo obe a limile bolemo bja gagwe ka mehla ge a ya mašimong o hwetša bolemo bo hlakane. Ka tšatši le lengwe a fata molete mo tše-
44. mong a ikhupetša mmele ka moka a šadiša seyatla feela. Nonyana ya fihla ya dula seatleng sa Mašilo yare bolemo bja Mašilo hlakana o boete o beele o be le hwiti.

/Ke moka.....

Ke moka Masilo a e swara a re ga ke ya go swara ke wena o senyang tshimo ye yaka ka mehla mo mohla ke go swere. A ntsha thipa a re ke ya go hlaba-hlaba nonyana yare, se nhlabe hlabe ke nna nonyana se nyela mafsi. Masilo a re ntsha re go bene.

Nonyana ya tlatša di atla tša Masilo, a goduma a nwa ya boela ya tla tšwa a nwa a khora. A tloga nayō a ya gae ge a fihla gae a re go mosadi hlatswa meriswi le meriswana, mosadi a makatswa ke tašlō ya monna, feela a dira ka mo monna a mmoditsengwo.

45. Ke moka Masilo a ntsha thipa le nonyana ka morabeng a re: "Ke ya go hlaba hlaba nonyana yare sa nthahe hlabe ke nna nonyana se nyela mafsi ya tlatša meriswi le meriswana. Masilo a fa le bana ba hae ba khora ebe ere ka mehla ge Masilo a ile mašemong ngwana wa gagwē diswadiswane a šale a e ntsha ka morabeng.

Ka tsatši le lengwe diswadiswane a šala a e ralōša le bana ba metse emengwe ya re e ntše e bina yare go bona e tšhetšeng ka ntle ga kgoro ya ba iša kantle ya bina ge e ntse e bina yare phurr, ya itšhabšla ya ekela.

Bana ba šala ba lla bare joo nonyana ya bo diswadiswane joo, ba pepula bana ba e tela ba ba ba fihla kgoše gare ga naga. Pula ya thoma go hlōma ba thoma go lla diswadiswane a re nna nka a ga ntlo goba nkare ntlo ekage, bare e dire hle diswadiswane a re ntlo ikage
46. ya ikaga ba tsena ka teng ba dula, kwa gabo bona ba šala ba nyaka ka bohloko.

Ge ba ntse ba dutše ba bona nonyana e hlaga ye kgolo ya fihla ya ba rwala ya ba iša gae. Ya fihla yare go beng gae nkaleleng legogo ba e alela ya phurilla di phego ya ntsha bana ba bona ka moka e šetše ele barwetsana le bahlanka ba bagolo.

Gomme batswadi ba bona bana ba seke ba ba tseba ka moka. Ba e hlabiša kgomo erile mohla e tloga ba efa dikgomo tše ntši. Babe ba rata go etela nonyana ye ka mengwaga.

47. Bana ba ditšhegwa ba babedi.

Go kile gwa eba le mosadi le monna wa gagwe, batho bao ba babedi eba ba le bana ba babedi, bjale monna a hwa, mosadi le yena a hwa, gwa šala bana bao ba babedi, ele ditšhigwana, bjale bana bao ba tloga ba ya ga malome a bona ba yo dula le yena.

Ge ba dutše sebaka se segolo le malome a bona, mogatša malome

/a bona.....

a bona a thoma go thloga ngwana wa mosimane yo leina la gagwe a bego ele Thibola, feela o be a rata ngwana wa ngwanenyana, kgaitšedi ya Thibola. Bjale Thibola e be a tšile le dikgomo tša gabo mo ga malome gwe ge Thibola a fihla ga malome'gwe ya e ba modiša wa dikgomo tša motse woo.

48. Bjale ka ge ele mohloiwa a logelwa ke mogatša malome'gwe maanō a go mmola. Ge a ile go diša ba be ba mo tsholōla bogobe ka mogupjaneng, bjale ba tšea bogobe bjola bja Thibola ba bo lowa, ge a bolowa kgatšadi ya Thibola ya ba kwa bjale ge Thibola a bowa madišo, a kwa kgaitšedi'gwe a re o seke wa ja bogobe bja mogopo, o je bja sego.

Thibola a ja bogobe bja sego, ge mogatša-malome'gwe a bowa mo a beng a ile a hwetša Thibola a jele bogobe bja sego, a thoma a makala. Gosasa ge Thibola a ile madišo gape ba mo tsholōla bogobe ka segong, ba re go bo sola ba bo lowa, ge a bowa, kgaitšedi'agwe, a re go yena, o seke wa ja bogobe bja g sego o je bja pitša, ka gobane bja segō bo

49. na le more moloi wa go bolaya wena.

Bjale Thibola a ja bogobe bja pitša. Mogatša-malome'gwe, a makala kudu. Tšatši le latelago Thibola a tloga a ya go diša, ge a ile go diša, ba gae ba šala ba rera go re ba ka bolaya Thibola bjang, bjale ba re re swanetše gore re mo epele molete mo a dulang gona. Thibola yo o be a ena le madulo a gagwe mo a dulago gona ka mehla.

Mosadi mogolo a epa molete ka mothopeng mo go dulago Thibola, bjale Thibola ge a bowa go diša a kwa ngwana abo a re o seke wa dula madulong a gago Thibola, a na le more moloi wa go bolaya wena Thibola. Bjale mosimane a re go fihla a dula kgauswi le ngwana wo mongwe wa lapa leo, a ba a tšea ngwana wa bona a mo kgarametša ka gare ga molete

50. woo, o beng o epilwe ke mmagwe.

Bjale mogatša malome agwe a hona gore o paletšwe ke Thibola, a se sa tseba gore a ka dira bjang ka yena. A gopola gore Thibola o na le pheta molaleng wa gagwe, bjale a re monna wa gagwe, re swanetše gore re bolaye Thibola bošego a robotše, re tla mo tseba ka pheta ya bago le yona mo molaleng, monna le yena a dumela taba ya mosadi.

Bjale Thibola ge a bowa go diša a kwa moratho'agwe a re o seke wa apara pheta ya gago bošego gobane ba tla go bolaya ka yona ge o ya go robala o e apole o e bee mo gongwe. Thibola a re bošego batho ba swerwe ke boroko, a apola pheta yela ya gagwe, a e apesa ngwana wa

51/mogatša.....

51. mogatša malome'agwe, bjale ge mogatša'malome'agwe, a tsoga bošego a re ke yo bolaya Thibola, a hwetša ngwana wa gagwe a apare pheta, ka go se gopole gore Thibola ga a tsebe selo, mosadi a bolaya ngwana wa gagwe ge go esa a be a thabile a hloma eke Thibola o hwile.

Mosadi a tsoga kapela, a fihla a tsosa bana bale ka moka, ge a re ke a lebella a hwetša Thibola a phela, feela ngwana wa gagwe a hwile sebakeng sa Thibola. Bjale mosadi a swaba a se tsebe gore a ka dira bjang ka Thibola ge go esa Thibola a botša ngwana'abo gore ba swanetše gore ba tloge, ba ye ga mmame a bona.

Ba tsoga bošego ba gapa dikgomo tša bona ba tloga, ge ba sepetše sebaka se segolo, ba kwa ba swerwe ke tlala Thibola a tšea kgamelo ye
52. ba bego ba e swere, a gama dikgomo tša gabo, a nwa mafsi, a boeletša a gamela ngwana'abo, ba nwa ka moka ga bona go fihlela ba khora. Ba napa ba tloga ba sepela go fihlela ba fihla ga mmame a bona.

Ge ba tsena, mmame wa bona a ba thakgalela kudu, bjale bathomago ba butšiša gore nkare ba tlile le dikgomo tša bona. Bjale Thibola a ba botša ditaba ka moka gore o tlogile bjang ga malome'agwe, le gore ba be ba mo swara bjang. Mmagwe a phela le di tšhigwana tsela ga botse, go fihlela Thibola a e ba le mosadi, moratho'agwe le yāne a tšewa a ya lapeng la gagwe.

53. Monna le morwedi wa gagwe.

Monna o be a le gona, yo a bego a ena le ngwana wa ngwananyana, o be a sena ngwana wa mošimane, bjale a ya go bitša ngwana wa motlogolo'agwe gore a tle a mo dišetše dikgomo tša gagwe.

Mošimane ge a fihlile ga koko'agwe a thoma go diša, ka tsatši le lengwe ge a ile go diša, a re ge a bowa go diša a hwetša ngwananyana wa ga koko'agwe a le ka tšhemong, ngwananyana a fula di kenya tše pedi tša diphōphō a fa modiša wa gabō. Tsatši le lengwe bašimane ba bangwe ba tla ba ya ka tšhemong ya gabo ngwananyana, ge ba fihla ba hwetša go sena motho ba tsena ka gare, ba utswa dikenywa tsela ba tloga ba tšhaha.

54. Ka tsatši le latelago, papagwe ngwananyana a tloga a ya ka tšhemong, ge a fihla a šoma-šoma mesongwana ya gagwe, ge nako e fihla ya gore a tloge a ye gae a gopola gore a ye go fula dikenywa tša gagwe. Ge a fihla dihlareng, a hwetša gore dihlarere tša gagwe ga di na le selo a boela gae ka maswabi.

/Ge a fihla.....

Ge a fihla gae a befetswe, a re go morwedi wa gagwe, na dikenywa di feditšwe ke mang kwa tšhemong? Morwedi wa gagwe a mo araba a re ga ke tsebe, monna a butšiša modiša wa kgomo tša gagwe, fēšla modiša a re go yena le nna ga ke tsebe mokgalabje. Monna a thoma a butšiša mosadi wa gagwe gore dikenywa di llwe ke mang, goba eng, bjale mosadi a mmotša gore yena ga a tsebe gore di lwe ke eng. Go tloga mouwe

55. monna a befelwa go feta tekanyo, a re mosadi wa gagwe le morwedi, le modiša ke tla, le ela dingakeng.

Morwedi wa gagwe a mmotša gore yena ka tsatši le lengwe o kile a fula dikenywa tše pedi gomme a di fa modiša wa kgomo tša gabo. Bjale papagwē ge a e kwa ngwananyana a bolela bjalo a befelwa kudu-kudu a re go yena ga gona yo mongwe yo a llogo dikenywa ge e se wena feela. Bja- le monna a tšea morwedi wa gagwe, a re o mo isa bathong ba go ja batho gore ba mmolayē gomme ba moje.

A tloga le ngwananyana a eta a lla a re go papa'gwe, a se nna papa nna ke topile phōphō tše pedi feela ka fa modiša wešo. Ešēšla papagwe o be a se sa kgolwa gore di ka be di utswitšwe ke batho ba

56. bangwē. Monna a sepela ge a le tseleng a hlakana le banna ba babedi, ba re go yena, na ngwana yo mo botsana yo o mo isa kae, monna a fetola a re ke yo mofa ba bugane, bjale banna bao ba ba babedi ka go hlomolwa ke ngwananyana dipelo ge a lla ba re go papagwe re fe yena gee, re tlogē le yēna e be ngwana wa rena.

Efela monna a seke a dumela a botša banna bao ba babedi gore yēna o nyaka ngwana woo, wa gagwe a e hwa gore a tle a kgolwē.

Monna a tloga le ngwana wa gagwe ba sepela, ge ba fihla pelenyana gape ba hlakanale mokgalabje o mongwe yo e bego ele ngaka, mokgalabje ka go bona ngwananyana a lla, ka go kwa bohloko a re go yena, na o ya

57. kae ngwana ka, bjale ngwananyana a gana go kwa mokgalabje a butšiša mantšu ao, a napa athoma a lla go fitiša mathomong.

Mokgalabje a thoma go butšiša papagwe ngwananyana gore na e ka ba molato ke eng le ngwana wa gagwe. Papagwe ngwananyana a mmotša gore morwedi wa gagwe o a utswa, bjale yēna o isa ngwananyana gore ba bugane ba ye go moja. Mokgalabje wa ngaka a kwa bohloko godimo ga taba yeo, bjale ka bongaka bja gagwe, le go kweša ke ngwananyana bohloko a elelwa gore a ka thuša ngwananyana bjang.

A thoma a tšea ngwananyana a mo fetēša noga, bjale ge ngwananyana

/a fetugile.....

58. a fetugile noga a loma papagwe gomme papagwe a hwa, ge a hwile mokgalabje a ngaka, a boela a etša ngwanyana gore ebe motho. Ge ngwananyana o tsugile a hwetša gore papagwe o hwile a butšiša ngaka yela gore ke mang yo a bolailago papagwe. Ngaka ya botša ngwana yola ditaba ka moka gore o mo dirile kjang.

Ngwananyana a ba mo lethabong le legolo, ka gobane papagwe o be a rata go mmolaya. Ngwananyana le mokgalabje wa ngaka, ba tšea papagwe ngwananyana ba mo lahla ka gare ga dihlare ba tloga ba ya gae.

59. Ge ngwananyana a fihla gae, mmagwe a makala kudu ge a mmona, bjale ge mosadi a sa le mo makalong, morwedi wa gagwe a thoma go mmotša ditaba ka moka le gore yena o thufitswe ke mang gore a phele bjale mosadi a tšhoga ka go makala mo go golo, le go kgolwa ditaba tša ngwananyana a sa kgolwe, a hloma e ke o mmotša maaka.

Ka tsatši le latelago mosadi a bitša ngwananyana gore a ye a mmontšhe mo ba bolailago papagwe. Ngwananyana a tloga le mmagwe a ya a mmontšha gona, le mo ba mo lahlilego. Mosadi ge a boya gae, a bowa a kgotšwe, bjale ngwananyana a botša mmagwe a re ge o ka lakaletsa mongwê gore a hwê go tla hwa wena, bjale bonang papa o hwile mo go senang tshwanelô ya gore a hwê.

60. Mosadi le morwa wa gagwe.

Bjale ka ge re tseba gore go kile gwa ba le kgolo ya gore batho ba go ja batho ba gona mo lefaseng, bjale ge, go be go ena le motho yo mongwe wa batho bao, leina la gagwe ebe ele Radimo, o be a ena le mmagwe motho yo.

Radimo o be a tloga ka gae tsatši le lengwe le le lengwe a ya go tsoma batho gore a tle a ba je. Bjale tsatši le lengwe o ile a tloga a yo tsoma a hlaga a bolaille motho, ge a fihla gae a mo apea a re go mmagwe, a re a šalê a bešetša, Radimo a botša mmagwe gore ge a šetše le pitša a seke a šala a ija dinama tša go nona.

61. Mokhekolo o be a šala a dutše ge a bešetša pitša yeo, o be a sa ntšhe nama le ga tee. Ge Radimo a bowa nageng o be a fihla ka go butšiša mmagwe gore dinama di butšwitše na bjale mmagwe a fetole ngwana'gwe a re ga ke tsebe, di hlole ka wena mong Radimo, a hlole dinama a hwetša di butšwitše.

Bjale a ntšhe dinama tša go ota a di fe mmagwe, tša go nona a di je ka yena mong. Radimo o be a re tsatši le lengwê le le lengwê a

/tsogele.....

tsogele go yo tsoma, ge a bowa a hlage a bolaile motho, a re ge a fihla gae a no fa mmagwe gore a sale a apea batho bao ba gagwe.

Tsatsi le lengwe ge a bowa go tsoma a hlaga a bolaile mosadi, ge a fihla a se mo apee, a tloga a mmea ka ntlong, a ya bo rata pelo. Mosadi wola wa go tsa tsongwa a tswa ka ntlong mo a bego a beilwe ke
62. gadimo, a tsea pitsa a e hlatswa, a re go e hlatswa a tsea mmagwe Radimo a mo ripaganya a mo apea, a re ge a feditse go mo apea, a mo khurumela, gomme a tloga, a tsea melora a itlotša ka yona a sala ele yo mosehlana a re sehlee a swana le mmagwe Radimo.

A tloga a dula mo go tlo go go dule mmagwe Radimo. Ge Radimo a bowa borata pelo a hwetsa pitsa e apeilwe, a bona mosadi yola a dutse ka ka mmagwe, a mmutšiša, a hloma eke ke mmagwe, a re go yena pitsa ya lena e butšwitse mma mosadi a araba a re ga ke tsebe ngwanaka e hlole ka wena mong.

Bjale Radimo a ya pitseng, a fihla a ntšha nama a ja a re, ahh
63. e monate, e re tswae, ke bile ke kwa gore e butšwitse. Radimo a ntšha dinama a fa mosadi yola wa go itira ka ka mmagwe, a bona mosadi a sa thome go ja bjale Radimo a re go yena, na nka le sa je mma, mosadi a fetola Radimo a re ga se ka hlwa ke swarwa ke tlala ngwanaka, e tlare gola ke swerwe ke tlala ka kgona ke ija dijo tse tsa ka.

Radimo a re aowa go lukile, mma le tla kgona le ija. Ge Radimo a feditse go ja a kgothse, a se sa kgona le go sepela goba go šmšišla, mosadi a tloga a tšhaba, a bolšla a re Radimo o llš bo mmagwe a re ke tsalana-ntšae, bjale Radimo a bona motho a tloga a tšhaba a kitima ka labelo le legolo, Radimo ge a bona gore motho yo ga se mmagwe, ke
64. mosadi yo a bego a mmolaile, a tloga a mo kitimiša gomme ya re ka gore Radimo o kothse mosadi a mo tlogela, a tšhaba.

Radimo a mo kitimiša gore a mo sware go mme a palelwa ke go mo swara. Mosadi a tšhaba kudu, go fihlela a fihla gae. Ge a fihla gae a ba hlošišla ditaba ka moka gore o dutse a ile kae, le gore Radimo e mo hweditse a le mokae, batho ba ga bo mosadi ba makala kudu ge mosadi, a bolšla gore yena o tšhabile, ge a he a swanetse gore a apewe, gomme a lewe ke Radimo, le mmagwe.

65 Go tloga tsatsing leo, batho ba roma banna ba motse woo/gore ba ye ga bo Radimo, gomme e re ge ba hweditse Radimo ba mmolaye, ba re. gola ba mmolaile ba ma fiše motse wa gagwe.

/Banna.....

Banna ba motse ba rwala marumu a bona, le dithoka, le marumo, ba ya motseng wa Radimo ge ba fihla ba hwetša Radimo a apeile motho yo mongwê e bile tšhakala e dutše ka ntlong. Ge banna ba bangwe ba e ya ka gae ga Radimo, bangwe ba šala ba dutše ka ntle.

Bjale banna ba butšiša gore Radimo o apeile nama ya eng, bjale Radimo yena a ba botša gore ke ya pudi ya gagwe, banna ba botša Radimo gore a khurumulle pitša, gore banna ba bone gore ke nama ya eng. Radimo a gana go khurumulla pitša ya gagwe. Bjale ba e khurumulla, ba
66. hwetša diatla, tša motho, le hlogo e swana le ya motho ba butšiša Radimo gore hlogo ye e swana le ya pudi na? Radimo a thoma go tšhoga

Banna ba botša Radimo gore yena o swanetše gore a bolawe, ge Radimo a thoma gore ke a tšhaba monna yo mongwe a mo rema ka selepe hlogong, bjale Radimo a wela fase, banna ka moka ba mmolaya gomme a hwa. Ge a hwile banna ba fiša dintlo tša gagwe ka moka, ba tloga ba boela morago ga gabo bona. Bjale batho ba thoma go sepela ka boiketlê nageng yeo, ka gore Radimo o be a hwile.

67. Bananyana ba motse.

Ka tsatši le lengwe, mošimane o kile a tloga ga gabo, a ya motsenj wo mongwe go yo nyaka mosadi. Ge a fihla motseng woo a fihla a tsena ka ga ntona. A fihla ba mo amogela ka thabô ye kgolo-kgolo. Monna yo o be a rata go tšea ngwana wa ntona yeo. Efela ngwananyana o be a sa rate go tšewa ke mošimane woo.

Bjale bananyana ba motse ba tloga ba ya ka ga ntona go yo bona monna wa monkane wa bona, ge ba fihla ba hwetša mošimane wa letekana wa go se se mahlong. Bjale ba re go ngwananyana o seke wa tsewa ke motho wa go phaka thoko, bjale ngwananyana a re go bagwera ba gagwe, nna a ka seke a ntšea, ka gore ga ke mo rate.

68. Mošimane ge a tloga gae o be a tlotše diatla tša gagwê ka makhura a mangwe a ba re go ke tšholo, bjale ge mošimane a fihla bogwe, a re go bona, banyana a omoša diatla tša gagwê mollong, makhura a omoša a nyaoga, a ba a thôma go rôtha. Ge makhura a rotha, mošimane a re go bananyana, a rujeng ga gešo re tle ja dinama, makhura a rothang a ke a tšona.

Bananyana ba tloga le mošimane yola, ba ya ga gabo, ge ba fihla gae ga gabo mošimane, a ba beo ka ntlong. Ge ba le ka ntlong mošimane a re go bona re kwa budutu a reyeng ka ntle re yo raloka. Bana-

/nyana ba.....

nyana ba tšwa ka nnete ba ya kantle, ge ba fihla ka ntle, mošimane a ba lōkšela ka gare ga molete.

69. Ga gabo mošimane woo, ba ba be ba ija batho. Bjale mošimane ge a beile bananyana ka moleteng o be a bja go bona, ge a fihla ralokē le bona, ge ba raloka a bethe mongwe ka leino, gomme motho wola a idibala. Mošimane a mo tšea a re ke yo mo alafa.

Bananyana ba šala ba bebeletše gore motho o ile go alofywa a the motho wola o apeilwe ka gae. Bjale ba gabo mošimane ba apea ba ja ngwananyana yola. Gape-gape mošimane a ya go raloka le bananyana bale gape, ge ba sa raloka, mošimane a re yo mongwē ngwananyana kgo, ka leino ngwananyana a wa fase, bjale mošimane a mo rwala a mo iša ka gae, ge a fihla, ba mo apea ba mo ja.

70. Bjale bananyana ba butšiša mošimane gore na batho ba bona nka ba sa fole, mošimane a rela a re aowa, gape batho ba lena ba sa alafywa. Bananyana ba seke ba wa dipela.

Bjale bananyana ba kgotlšlšla ba dula, bjale mošimane a thoma a yo raloka le bananyana. Ge ba sa raloka, mošimane a bolaya ngwananyana yo mongwē, a re go yēna nanabš moratho, yola ngwananyana a lla a wa fase, bjale mošimane a tšea ngwananyana a mo iša ka gae, gore a ye go alafywa.

71. Bananyana ba tloga ba ya ka gae go yo bona balwetšiši ba bona ge ba fihla ka gae, ba hwetša batho ba apeile ngwananyana wa bona, bjale bananyana, ba tšwela ka ntle ba botšana gore ba tloge ba yo gae, bjale ba dula fase sebakanyana bare ba lebadiša, ya re gare ga mosegare batho ba ga ho mošimane ba sego bananyana ba tloga ba tšhaba. Ge bale tseleng ba bona mošimane a le moragō ga bōna a ba kitimiša, bjale bananyana ba kitima, ge mošimane a fihla kgaufswi le bona bananyana ba tope maswika gore ba mmolaye ka wōna. Bjale mošimane a eme a tšhabe.

Bananyana ba tšhaba go fihlšla ba fihla gae, ge ba fihla gae, ba tšwadi ba bōna ba thaba kudu, ba ba diršla mokete wo mogolo-golo, aowa ya eba lethabong le legolo kudu.

Bjale mošimane a bošla gae, a tannwe, ge a fihla gae, mmagwē a mmutšiša gore na bananyana ba kae, mošimane a fetola, a re go mmagwē bananyana ba ntlogetše.

72. Bjale mmagwē a botšiša mošimane gore yēna ga a thanya ka gore o o lešitše bananyana ba tšhaba. Gape mmagwe a mmotšiša gore yēna o be a ba dumšlšla eng gore ba tlš ka gae. /Maanō.....

Maanō a batho ba motse.

Mageng ye nngwē go kile gwa phela batho ba bangwē batho bao ba be ba hlōka meetse, ka tsatsi le lengwē ba re ge gopola maanō ba a hlōka. Kgauswi le motse wa bona go be go sena sediba goba pompi. Bjale kgolo le motse wa bona go be go ena le noka ya bodiba.

73. Efēla mo nokeng ga be ge sa kgelele motho, go be go dula motho a e tee fēla e lego ngaka ya meetse ao, bjale batho ba go hlōka meetse ba gopola gore ba swanetse gore ba ye gona moo, ba ye go kgopela meetse Ge ba fihla ba ema lepong la bodiba, ba re ge mong wa meetse e lego ngaka. Re tllile go kgopela meetse ngaka ya ba botša gore ba swanetse gore ba tle le mosadi pele gore ba bone meetse.

Bjale batho bao, ba tloga ba bošla gae, ge ba fihla ba nyaka ngwana wa ngwananyana leina la gagwe ebe ele Mokgadi. Tsatsi le latelago ba tloga ba bošla nokeng, ge ba fihla ba ema gape lebopong la noka ba re ge mong wa meetse. Re tile le mosadi wa go kgopela meetse šo.

74. Bjale ngaka ya ba botša gore ba swanetse gore ba ise mosadi wa gagwe yo ba mo fileng yena motseng wa gagwe, mo go bego go dula basadi ba gagwē ba bangwē.

Basadi ba tšea ngwana wa bōna ba mo isa motseng wa ngaka. Ge ba boya ba botša ngaka gore ba mo isitse gae, bjale ngaka ya ba botša gore ba swanetse gore ba tlogē nokeng go mme meetse a tla ba šala morago ke moka batho ba tloga ba ya gae, ge ba fihla, gae, ba bona meetse a tlala dinokana tše di bego di le kgauswi le bōna.

Batho bao, ba napa ba se sa hlōka meetse, ba kga meetse kgauswi le gae ga bona mo ba senago pelaelō. Mosadi wa ngaka ge a le gae, ngaka ya k laela gore ba mo ise ga gabo, bjale basadi ba ngaka ba tloga le Mokgadi ba mo isa ga gabo. Ge ba fihla ba bega Mogadi go ba gabō?

75. Bjale ba gabo Mokgadi ba makala gore ke ka lebakang la eng Mokgadi a etla gae. Bjale ba butšiša basadi bao, ba beng ba tlišitse Mokgadi gae, gore Mokgadi o tletšeng mo gae, bjale basadi ba botša mmagwe Mokgadi gore bona ba rumilwe ke ngaka gore ba tliše Mokgadi gae.

Ka moswana basadi ba ngaka ba tloga ba ya gae, ge Mokgadi a šetše ga gabō, gwa fēla beke tše pedi fēla, ka beke ya boraro Mokgadi a ba le ngwana. Mmagwe Mokgadi a pepela Mokgadi ngwana ga botse, Mokgadi a dula sebaka ga gabo go fihlēla ngwana a gola ebile e motho o mogolo. /Ge ngwana.....

Ge ngwana wa Mokgadi a gotse, mmagwe a bitša basadi ba motse wa gabō gore ba tlē ba opššlē ngwana bogobš bja thwala ya go ya gae. Bjale
76. basadi ba ya ka ga mma-Mokgadi. Ge ba fihla mma-Mokgadi a ba fa mabe-
le gore ba setlelē ngwana-ngwanagwe ting, bjale basadi ba setla ting
yela ba ba e bidiša.

Ge ting e bidile ba e apsa, ge ba e apeile ba e solšla ka gare ga sarotwana. Bjale mmagwe Mokgadi a kgetha basadi ba ba bedi le mokgekolo a e tee gore ba iše Mokgadi bogadi bja gagwe.

Aowa ya e ba lefahla-fahla Mokgadi a tloga le basadi ba gabō ba mo iša ga gagwē.

Ge ba fihla ba ya ka ga mosadi yo mogolo wa ngaka, mosadi a amo-
gšla bo Mokgadi ga botse, bjale a bitša basadi ba bangwē ba ba nyenya-
77. ne e lego bagadi kane ba gagwē gore ba tlē ba ngwathe bogobš bjo
ngwana wa Mogadi-kane wa bona, bjale dingwetšana tša tšwa ka magae a
tšona tša ya lapeng la ngwetši ye kgolo.

Ge basadi le bakhekolo ba feditše go dira mešomō ya bōna, ba laela gore go swanetšwe gore ngwana a yo bigiwa go papagwe nokeng. Bjale ba roma mosadi yo mongwē go ngaka. Ge a fihla a ema leribeng la noka a lotšha, gwa re tuu, a bošla a lotšha gape, ngaka ya e le mosegō ga meetse ya bolšla ka lentšu la bogale ya re "Agee ngwana ka bjale mokhekolo a botša ngaka gore mosadi wa yona o na le ngwana.

Bjale ngaka ya botša mosadi gore ditaba di lokile, le gona gore
78. o lebugile. Mosadi a tloga a ya gae, ge a fihla a botša ba gae gore, papagwē ngwana o le bugile. Basadi ba gabo Mokgadi ba tloga ba bošla ga gabo bona, ge ba fihla mmagwē Mokgadi a ba leboga kudu.

Ngwana wa Mokgadi a re go gola ba mo rēra go re ba mo nege leina, feela batho ba motse ba palšlwa go mo rēga leina, bjale ba botša Mokgadi gore a ye go papagwe ngwana, gomme a rēgē ngwana leina. Mokgadi a re ka tšatši le latelago a pepula ngwana wa gagwē gomme a ya nokeng.

Ge a fihla a botša papagwe ngwana gore ngwana ga a na leina bjale papagwē o swanetše goré a mo nyakele leina la gagwe? Bjale papagwe,
79. a botša mosadi wa gagwē e lego Mokgadi gore ngwana leina la gagwe ke Senkepeng-sa-basadi.

Bjale mokgadi a pepula ngwana gape a gomela gae, ge a fihla gae basadi ba motse wa gabo ba mmutšiša gore leina la ngwana ke mang.

/Mokgadi.....

Mogadi a ba botša gore papagwê o re ke Senkepeng-sa-basadi, bjale basadi ba betha Mokgadi, ba mmotša gore selô seo ga se leina le le ka regwago motho.

Basadi ba motse wo ba botša Mokgadi go re o swanetše go yo kgopê-lêla ngwana leina gape go papagwe. Mokgadi a lla, a ba a homola, ge a homotše a tšea ngwana wa gagwê a mo pepula a gomela nokeng. Ge a fihla a botša papagwê ngwana gore basadi ga ba rate leina la ngwana e eba Senkepeng-sa-basadi.

Bjale papagwê ngwana a botša mosadi gore yena ga a na leina le lengwê leo a ka lefago ngwana wa gagwe, ga ese Senkenpeng-sa-basadi feela. Monna wa Mokgadi a botša Mokgadi gore yêna a gomêlê gae, ge a fihla gae a botše basadi gore ngwana ke Senkepeng-sa-basadi, ge basadi ba mmetha le yêna a ba bethê.

Ka nnete Mokgadi a gomêla gae, ge a fihla ba mmutšiša gore leina la ngwana ke mang? Mokgadi a ba botša gore, ngwana leina la gagwê ke Senkepeng-sa-basadi, mosadi yo mongwê a betha Mokgadi ka seatla, Mokgadi le yêna a itefšlêtsa. Gomme go tloga fao ngwana wa Mokgadi ya e ba Senkepeng-sa-basadi.

ENDS. S. 734.